

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5699/2568

นาย ว. กับพวก ผู้ร้อง นาง อ. โดยนาย ว. ผู้อนุบาล กับพวก ผู้คัดค้าน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1715, ป.วิ.พ. มาตรา 27

ย่อ / หลักกฎหมาย

การที่ผู้ร้องที่ 1 ขอลอนตนเองออกจากการเป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับผู้ร้องที่ 2 เมื่อศาลชั้นต้นอนุญาตให้ผู้ร้องที่ 1 ขอลอนตนเองออกจากการเป็นผู้จัดการมรดกได้ คดีจึงยังคงเหลือผู้ร้องที่ 2 เพียงผู้เดียวเป็นผู้จัดการมรดก จึงย่อมมีปัญหาเกี่ยวเนื่องจากการลอนตัวออกจากการเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ร้องที่ 1 เป็นผลให้ผู้ร้องที่ 2 มีอำนาจจัดการมรดกแต่เพียงผู้เดียวหรือไม่ ซึ่งปัญหานี้ ผู้คัดค้านที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 ได้คัดค้านเป็นประเด็นไว้แล้วว่า ผู้ร้องที่ 2 ไม่มีอำนาจหรือไม่ควรมีอำนาจจัดการมรดกแต่เพียงผู้เดียว ส่วนผู้ร้องที่ 2 ได้แย้งว่าตนมีอำนาจแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้นปัญหาว่า ผู้ร้องที่ 2 มีอำนาจจัดการมรดกแต่เพียงผู้เดียวหรือไม่ จึงเป็นประเด็นข้อพิพาทโดยตรงในชั้นจัดการมรดกที่คงเหลือผู้จัดการมรดกเพียงผู้เดียว และเป็นอำนาจของศาลชั้นต้นที่จะวินิจฉัยสั่งให้เสร็จสิ้นกระแสดความได้ เมื่อสั่งแล้วกระทบถึงสิทธิของคู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นก็ย่อมมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาโต้แย้งได้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ คดีนี้ผู้ร้องที่ 2 ได้อุทธรณ์ฎีกามาตามลำดับ เพียงแต่อุทธรณ์ขอให้เพิกถอนรายงานกระบวนการพิจารณาอ้างว่าเป็นการผิดระเบียบตาม ป.วิ.พ. มาตรา 27 อันเป็นการอ้างข้อกฎหมายผิด เพราะศาลชั้นต้นไม่ได้ทำการพิจารณาใดที่ผิดระเบียบตามความหมายของบทมาตราดังกล่าว เพียงแต่ใช้ดุลพินิจวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายโดยใช้รูปแบบเป็นการชี้แจงไม่ใช่คำสั่ง ซึ่งในทางเนื้อหาไม่ผลโดยปริยายเท่ากับศาลชั้นต้นชี้และปรากฏในรายงานกระบวนการพิจารณาแล้วว่าศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าผู้ร้องที่ 2 ที่เหลือเป็นผู้จัดการมรดกเพียงผู้เดียวไม่มีอำนาจจัดการมรดก หากยังไม่มี การวินิจฉัยชี้ขาดโดยศาลสูงเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยดังกล่าว ข้อวินิจฉัยนั้นก็ยังคงอยู่ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียอาจนำไปอ้างอิงให้มีผลต่อสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้จัดการมรดกที่เหลืออยู่รวมถึงทายาทได้ ดังนั้น ที่ศาลชั้นต้นจดยรายงานกระบวนการพิจารณาฉบับลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2565 จึงเป็นการวินิจฉัยปัญหาว่าผู้ร้องที่ 2 มีหรือไม่มีอำนาจจัดการมรดกแต่เพียงผู้เดียวแล้ว คู่ความที่ไม่เห็นด้วยย่อมโต้แย้งข้อวินิจฉัยนี้ได้ การที่ผู้ร้องที่ 2 อุทธรณ์ฎีกาต่อมาย่อมถือได้แล้วว่าเป็นการอุทธรณ์โต้แย้งคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นที่วินิจฉัยว่า ผู้ร้องที่ 2 ไม่มีอำนาจจัดการมรดกแต่เพียงผู้เดียวและฎีกาโต้แย้งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ที่วินิจฉัยว่า คำสั่งศาลชั้นต้นชอบแล้ว คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ที่เท่ากับเห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นว่าผู้ร้องที่ 2 ไม่มีอำนาจจัดการมรดกแต่เพียงผู้เดียวชอบหรือไม่ เห็นว่า ยังมีผู้จัดการมรดกเหลืออยู่แต่คนเดียว ผู้นั้นมีสิทธิที่จะจัดการมรดกได้โดยลำพัง ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1715 วรรคสอง เมื่อคดีนี้ตามพินัยกรรมระบุไว้ว่า "เมื่อข้าพเจ้าถึงแก่กรรมลงหากมีเหตุขัดข้องในการจัดการมรดกข้าพเจ้ามีเจตนาประสงค์ที่จะให้ ว. และ พ. ร่วมกันเป็นผู้จัดการมรดกของข้าพเจ้าได้ตามกฎหมาย ยกเว้นคนหนึ่งคนใดสละสิทธิ์หรือขอลอนตัวการเป็นผู้จัดการมรดก" และในชั้นแต่งตั้งผู้จัดการมรดกที่คดีถึงที่สุดชั้นศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยไว้ว่า "ทั้งมีข้อกำหนดในพินัยกรรมให้ผู้ร้องทั้งสองเป็นผู้จัดการมรดก" การเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ร้องทั้งสอง แม้เป็นการตั้งผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาล แต่ศาลก็ตั้งตามเจตนารมณ์ของผู้ตายที่แสดงเจตนาไว้โดยพินัยกรรม และในพินัยกรรมได้เขียนเป็นหลักการไว้ว่า "ร่วมกันเป็นผู้จัดการมรดกของข้าพเจ้าได้"

ตามกฎหมาย" แต่ก็เขียนข้อยกเว้นไว้แล้วด้วยว่า "ยกเว้น คนหนึ่งคนใดสละสิทธิ์หรือขอถอนตัวการเป็นผู้จัดการมรดก" อันมีความหมายอยู่ในตัวว่าคนใดคนหนึ่งสละสิทธิ์หรือขอถอนตัว เจตนาของเจ้ามรดกให้อีกคนจัดการมรดกแต่โดยลำพังต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตาม ป.พ.พ. มาตรา 1715 ที่ถ้า "มีผู้จัดการมรดกเหลืออยู่แต่คนเดียว ผู้นั้นมีสิทธิที่จะจัดการมรดกได้โดยลำพัง" มิฉะนั้นการจัดการมรดกย่อมไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งการจัดการมรดกต่อไปนั้น ผู้ร้องที่ 2 ที่เหลือเป็นผู้จัดการมรดกแต่ผู้เดียว ย่อมต้องจัดการไปตามสิทธิของทายาทแต่ละคนตามพินัยกรรมและกฎหมาย ไม่อาจจัดการไปตามอำเภอใจของตนได้ หากไม่จัดการไปตามหน้าที่ตามกฎหมายแล้วโต้แย้งสิทธิของบุคคลใด บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิฟ้องผู้จัดการมรดกต่อศาลได้ และบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจขอลงถอนก็ย่อมมีอำนาจร้องขอถอนถอนได้

คำพิพากษา

คดีสืบเนื่องมาจากผู้ร้องทั้งสองร่วมกันยื่นคำร้องขอเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2561 ขอให้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งผู้ร้องทั้งสองเป็นผู้จัดการมรดกของนายเจริญ ซึ่งถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2561 โดยทำพินัยกรรมไว้ข้อหนึ่งว่า "เมื่อข้าพเจ้าถึงแก่กรรมลง หากมีเหตุขัดข้องในการจัดการมรดก ข้าพเจ้ามีเจตนาประสงค์ที่จะให้นายวิสูตร และนางพิมพ์นิภา ร่วมกันเป็นผู้จัดการมรดกของข้าพเจ้าได้ตามกฎหมาย ยกเว้น คนหนึ่งคนใดสละสิทธิ์หรือขอถอนตัวการเป็นผู้จัดการมรดก" ผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันยื่นคำคัดค้านขอให้ยกคำร้องขอของผู้ร้องทั้งสอง และมีคำสั่งตั้งผู้คัดค้านที่ 2 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายแต่ผู้เดียว ผู้คัดค้านที่ 3 ยื่นคำคัดค้านขอให้ยกคำร้องขอของผู้ร้องทั้งสอง และมีคำสั่งตั้งผู้คัดค้านที่ 3 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายแต่ผู้เดียว และผู้คัดค้านที่ 4 ยื่นคำคัดค้านขอให้ยกคำร้องขอของผู้ร้องทั้งสอง และมีคำสั่งตั้งผู้คัดค้านที่ 4 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายแต่ผู้เดียว ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วมีคำสั่ง "ตั้งผู้ร้องทั้งสองร่วมกันเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย ให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ให้ยกคำคัดค้านของผู้คัดค้านทั้งสิ้น" ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ศาลฎีกามีคำสั่งไม่อนุญาตให้ผู้คัดค้านทั้งสี่ฎีกา คดีถึงที่สุดแล้ว โดยศาลชั้นต้นได้อ่านคำสั่งศาลฎีกาให้คู่ความทุกฝ่ายฟังตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2564 ต่อมาผู้ร้องที่ 1 ยื่นคำร้องฉบับลงวันที่ 9 พฤษภาคม 2565 ต่อศาลชั้นต้นว่า ตามที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์มีคำสั่งและคำพิพากษาดังให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันเป็นผู้จัดการมรดก โดยผู้ร้องทั้งสองได้ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้จัดการมรดกโดยนัดประชุมทายาทเป็นจำนวนหลายครั้งเพื่อรวบรวมและนำทรัพย์สินอันเป็นทรัพย์มรดกของผู้ตายตามพินัยกรรมที่สามารถตกลงกันได้ระหว่างทายาทมาจัดแบ่งปันให้แก่ทายาทตามข้อกำหนดแห่งพินัยกรรมและสามารถจัดการมรดกได้เรียบร้อยแล้วแล้วส่วนหนึ่ง แต่ยังมีทรัพย์มรดกอีกหลายรายการที่ยังไม่สามารถตกลงเพื่อแบ่งปันให้แก่ทายาทได้ และเนื่องจากผู้ร้องที่ 1 อยู่ในวัยสูงอายุ มีโรคประจำตัวหลายโรค และต้องประกอบธุรกิจส่วนตัวของครอบครัวเป็นจำนวนมาก จึงไม่อาจทำหน้าที่เป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับผู้ร้องที่ 2 ตามคำสั่งศาลชั้นต้นจนเรียบร้อยอีกต่อไปได้ ผู้ร้องที่ 1 จึงประสงค์ที่จะขอถอนตัวออกจากการเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายโดยยังคงให้ผู้ร้องที่ 2 แต่เพียงผู้เดียวทำหน้าที่เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายจนเสร็จเรียบร้อยต่อไป ศาลชั้นต้นมีคำสั่งนัดพร้อมเพื่อสอบถาม ผู้คัดค้านที่ 1 ไม่ได้ยื่นคำคัดค้าน ผู้คัดค้านที่ 2 และที่ 4 ไม่คัดค้านการขอถอนตัวของผู้ร้องที่ 1 แต่คัดค้านหากผู้ร้องที่ 2 จะมีอำนาจจัดการมรดกแต่ผู้เดียว ส่วนผู้คัดค้านที่ 3 คัดค้านทั้งการขอถอนตัวของผู้ร้องที่ 1 และคัดค้านการที่ผู้ร้องที่ 2 จะมีอำนาจจัดการมรดกแต่ผู้เดียว เมื่อถึงวันนัดพร้อมเพื่อสอบถาม วันที่ 25

กรกฎาคม 2565 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ร้องที่ 1 ถอนตัวจากการเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย และศาลชั้นต้นได้บันทึกไว้ตามรายงานกระบวนการพิจารณาบัลลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2565 ว่า เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ผู้ร้องที่ 1 ถอนตัวจากการเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายแล้ว ผู้ร้องที่ 2 ก็ไม่มีอำนาจในการเป็นผู้จัดการมรดกเพียงลำพังของผู้ตายอีกต่อไป ผู้ร้องที่ 2 ยื่นคำร้องฉบับลงวันที่ 27 กรกฎาคม 2565 ขอให้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งเพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 27 เนื่องจากการที่ศาลชั้นต้นระบุว่า ศาลชั้นต้นได้ชี้แจงว่า เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ผู้ร้องที่ 1 ถอนตัวจากการเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายแล้ว ผู้ร้องที่ 2 ก็ไม่มีอำนาจในการเป็นผู้จัดการมรดกเพียงลำพังของผู้ตายอีกต่อไป จึงบันทึกไว้ว่าเป็นการที่ศาลชั้นต้น เข้าใจผิดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1715 วรรคสอง ผู้ร้องที่ 2 ยังมีสิทธิที่จะจัดการมรดกต่อไปได้โดยลำพัง ซึ่งในคดีนี้ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งผู้ร้องทั้งสองเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายร่วมกันซึ่งเป็นไปตามพินัยกรรม ข้อ 13 มาตรา 1715 วรรคสอง เมื่อผู้ร้องที่ 1 ขอลถอนตัวออกจากการเป็นผู้จัดการมรดกและศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาต จึงยังคงเหลือผู้จัดการมรดกอยู่คนเดียว คือ ผู้ร้องที่ 2 ซึ่งผู้ร้องที่ 2 ย่อมมีอำนาจที่จะจัดการมรดกได้โดยลำพังตามมาตรา 1715 วรรคสอง คำชี้แจงของศาลชั้นต้นที่ว่า ผู้ร้องที่ 2 ไม่มีอำนาจในการเป็นผู้จัดการมรดกเพียงลำพังของผู้ตายอีกต่อไปนั้นจึงไม่ตรงกับข้อกฎหมายดังกล่าว ผู้ร้องที่ 2 จึงขอให้ศาลชั้นต้นพิจารณาและมีคำสั่งให้เพิกถอนรายงานกระบวนการพิจารณาบัลลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2565 เสีย และขอให้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งใหม่ให้ผู้ร้องที่ 2 มีสิทธิเป็นผู้จัดการมรดกผู้ตายโดยลำพังเพียงคนเดียว ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ยกคำร้อง ค่าฤชาธรรมเนียม หากมีให้เป็นพับ ผู้ร้องที่ 2 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ ผู้ร้องที่ 2 ฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้ร้องที่ 2 ข้อแรกว่าที่ศาลชั้นต้นจดยานกระบวนการพิจารณาบัลลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2565 ว่า "จึงอนุญาตให้ผู้ร้องที่ 1 ถอนตัวจากการเป็นผู้จัดการมรดกของนายเจริญ ผู้ตาย และศาลได้ชี้แจงว่า เมื่อศาลมีคำสั่งให้ผู้ร้องที่ 1 ถอนตัวจากการเป็นผู้จัดการมรดกผู้ตายแล้ว ผู้ร้องที่ 2 ก็ไม่มีอำนาจในการเป็นผู้จัดการมรดกเพียงลำพังของผู้ตายอีกต่อไป จึงบันทึกไว้" เป็นการวินิจฉัยปัญหาว่าผู้ร้องที่ 2 มีหรือไม่มีอำนาจจัดการมรดกแต่ผู้เดียวแล้วหรือไม่ เห็นว่า คดีนี้ในส่วนการขอจัดการมรดก ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วมีคำสั่งตั้งผู้ร้องทั้งสองร่วมกันเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ให้ยกคำคัดค้านของผู้คัดค้านทั้งสี่ ผู้คัดค้านที่ 2 ถึงที่ 4 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนโดยในคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ซึ่งถึงที่สุดแล้วศาลอุทธรณ์วินิจฉัยให้เหตุผลข้อหนึ่งในการตั้งผู้ร้องทั้งสองเป็นผู้จัดการมรดกไว้ด้วยว่า "ทั้งมีข้อกำหนดในพินัยกรรมให้ผู้ร้องทั้งสองเป็นผู้จัดการมรดก" การที่ผู้ร้องที่ 1 ยื่นคำร้องขอลถอนตนเองออกจากการเป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับผู้ร้องที่ 2 เมื่อศาลชั้นต้นอนุญาตให้ผู้ร้องที่ 1 ขอลถอนตนออกจากการเป็นผู้จัดการมรดกได้ คดีจึงยังคงเหลือผู้ร้องที่ 2 เพียงผู้เดียวเป็นผู้จัดการมรดก จึงย่อมมีปัญหาเกี่ยวเนื่องจากการถอนตัวออกจากการเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ร้องที่ 1 ว่าเป็นผลให้ผู้ร้องที่ 2 มีอำนาจจัดการมรดกแต่เพียงผู้เดียวหรือไม่ ซึ่งปัญหาข้อนี้ผู้คัดค้านที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 ได้คัดค้านเป็นประเด็นไว้แล้วว่า ผู้ร้องที่ 2 ไม่มีอำนาจหรือไม่ควรมีอำนาจจัดการมรดกแต่เพียงผู้เดียว ส่วนผู้ร้องที่ 2 โต้แย้งว่าตนมีอำนาจแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้น ปัญหาว่า ผู้ร้องที่ 2 มีอำนาจจัดการมรดกแต่เพียงผู้เดียวหรือไม่ จึงเป็นประเด็นข้อพิพาทโดยตรงในชั้นจัดการมรดกที่คงเหลือผู้จัดการมรดกเพียงผู้เดียว และเป็นอำนาจของศาลชั้นต้นที่จะวินิจฉัยสั่งให้เสร็จสิ้นกระแสนี้ได้ ซึ่งเมื่อสั่งแล้วกระทบถึงสิทธิของ

คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นก็ย่อมมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาโต้แย้งได้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นกัน ในคดีนี้ผู้ร้องที่ 2 ก็ได้อุทธรณ์ฎีกามาตามลำดับ เพียงแต่อุทธรณ์ขอให้เพิกถอนรายงานกระบวนการพิจารณาอ้างว่าเป็นการผิดระเบียบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 27 อันเป็นการอ้างข้อกฎหมายผิด เพราะศาลชั้นต้นไม่ได้ทำการพิจารณาใดที่ผิดระเบียบตามความหมายของบทมาตราดังกล่าว เพียงแต่ใช้ดุลพินิจวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายโดยใช้รูปแบบเป็นการชี้แจงไม่ใช่คำสั่ง ซึ่งในทางเนื้อหาไม่มีผลโดยปริยายเท่ากับศาลชั้นต้นชี้และปรากฏในรายงานกระบวนการพิจารณาแล้วว่าศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าผู้ร้องที่ 2 ที่เหลือเป็นผู้จัดการมรดกเพียงผู้เดียวไม่มีอำนาจจัดการมรดก หากยังไม่มี การวินิจฉัยชี้ขาดโดยศาลสูงเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยดังกล่าว ข้อวินิจฉัยนั้นก็ยังคงอยู่ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียอาจนำไปอ้างอิงให้มีผลต่อสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้จัดการมรดกที่เหลืออยู่รวมถึงทายาทได้ ดังนั้น ที่ศาลชั้นต้นจดยกเลิกกระบวนการพิจารณาบัลลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2565 จึงเป็นการวินิจฉัยปัญหาว่าผู้ร้องที่ 2 มีหรือไม่มีอำนาจจัดการมรดกแต่ผู้เดียวแล้ว คู่ความที่ไม่เห็นด้วยย่อมโต้แย้งข้อวินิจฉัยนี้ได้ การที่ผู้ร้องที่ 2 อุทธรณ์ฎีกาต่อมาย่อมถือได้แล้วว่าเป็นการอุทธรณ์โต้แย้งคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นที่วินิจฉัยว่าผู้ร้องที่ 2 ไม่มีอำนาจจัดการมรดกแต่ผู้เดียวและฎีกาโต้แย้งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ที่วินิจฉัยว่าคำสั่งศาลชั้นต้นชอบแล้ว ฎีกาข้อนี้ของผู้ร้องที่ 2 ฟังขึ้น ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้ร้องที่ 2 ข้อต่อไปจึงมีว่า คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ที่เท่ากับเห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นว่าผู้ร้องที่ 2 ไม่มีอำนาจจัดการมรดกแต่ผู้เดียวชอบหรือไม่ เห็นว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1715 วรรคสอง บัญญัติว่า "เว้นแต่จะมีข้อกำหนดไว้ในพินัยกรรมเป็นอย่างอื่น ถ้ามีผู้จัดการมรดกหลายคน แต่ผู้จัดการเหล่านั้นบางคนไม่สามารถ หรือไม่เต็มใจที่จะจัดการ และยังมีผู้จัดการมรดกเหลืออยู่แต่คนเดียว ผู้นั้นมีสิทธิที่จะจัดการมรดกได้โดยลำพัง แต่ถ้ามีผู้จัดการมรดกเหลืออยู่หลายคน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้จัดการเหล่านั้นแต่ละคนจะจัดการโดยลำพังไม่ได้" บทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติไว้ชัดเจนว่า "และยังมีผู้จัดการมรดกเหลืออยู่แต่คนเดียว ผู้นั้นมีสิทธิที่จะจัดการมรดกได้โดยลำพัง" เมื่อคดีนี้ระบุไว้ว่า "เมื่อข้าพเจ้าถึงแก่กรรมลง หากมีเหตุขัดข้องในการจัดการมรดก ข้าพเจ้ามีเจตนาประสงค์ที่จะให้นายวิสูตร และนางพิมพ์นิภา ร่วมกันเป็นผู้จัดการมรดกของข้าพเจ้าได้ตามกฎหมาย ยกเว้นคนหนึ่งคนใดสละสิทธิ์หรือขอถอนตัวการเป็นผู้จัดการมรดก" และในชั้นแต่งตั้งผู้จัดการมรดกที่คดีถึงที่สุดในชั้นศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยไว้ว่า "ทั้งนี้ข้อกำหนดในพินัยกรรมให้ผู้ร้องทั้งสองเป็นผู้จัดการมรดก" การเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ร้องทั้งสองแม้เป็นการตั้งผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาล แต่ศาลก็ตั้งตามเจตนารมณ์ของผู้ตายที่แสดงเจตนาไว้โดยพินัยกรรม และในพินัยกรรมก็ได้เขียนเป็นหลักการไว้ว่า "ร่วมกันเป็นผู้จัดการมรดกของข้าพเจ้าได้ตามกฎหมาย" แต่ก็เขียนข้อยกเว้นไว้แล้วด้วยว่า "ยกเว้น คนหนึ่งคนใดสละสิทธิ์หรือขอถอนตัวการเป็นผู้จัดการมรดก" อันมีความหมายอยู่ในตัวว่าคนหนึ่งคนใดสละสิทธิ์หรือขอถอนตัวเจตนาของเจ้ามรดกให้อีกคนจัดการมรดกแต่โดยลำพังต่อไปได้ ซึ่งก็สอดคล้องกับหลักการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1715 ที่ถ้า "มีผู้จัดการมรดกเหลืออยู่แต่คนเดียว ผู้นั้นมีสิทธิที่จะจัดการมรดกได้โดยลำพัง" มิฉะนั้น การจัดการมรดกย่อมไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งการจัดการมรดกต่อไปนั้น ผู้ร้องที่ 2 ที่เหลือเป็นผู้จัดการมรดกแต่ผู้เดียว ย่อมต้องจัดการไปตามสิทธิของทายาทแต่ละคนตามพินัยกรรมและกฎหมาย ไม่อาจจัดการไปตามอำเภอใจของตนได้ หากไม่จัดการไปตามหน้าที่ตามกฎหมายแล้วโต้แย้งสิทธิของบุคคลใด บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิฟ้องผู้จัดการมรดกต่อศาลได้ และบุคคลที่กฎหมายให้มีอำนาจขอลงถอนก็ย่อมมีอำนาจร้องขอ

ถอดถอนได้ ที่ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษายืนให้ยกคำร้องของผู้ร้องที่ 2 ตามคำสั่งศาลชั้นต้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของผู้ร้องที่ 2 ฟังขึ้น พิพากษากลับเป็นว่า ให้เพิกถอนคำสั่งของศาลชั้นต้นที่ระบุในรูปคำชี้แจงว่า เมื่อศาลมีคำสั่งให้ผู้ร้องที่ 1 ถอนตัวจากการเป็นผู้จัดการมรดกผู้ตายแล้ว ผู้ร้องที่ 2 ก็ไม่มีอำนาจในการเป็นผู้จัดการมรดกเพียงลำพังของผู้ตายอีกต่อไป เป็นว่าให้ผู้ร้องที่ 2 มีอำนาจในการเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายให้เป็นไปตามพินัยกรรมและกฎหมายต่อไปเพียงลำพังได้ ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลให้เป็นพับ

องค์คณะ

นพรัตน์ กลิ่นรัตน์ · ภัทริกา จุลฤกษ์ · นิรัตน์ พุทธญานานนท์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/5699/2568>